

torrent d'*Alcaneyla*, any 1341 (J. OBRADOR SOCIES, *Marginalia*, 1987, pàgina 157).

A la part o trajecte central del vessant meridional de la Serra de Tramuntana trobam dos noms importants que terminen en *-anella*: *Maçanella* i *Alcanella* (prescindint de ses Fontanelles i del puig de ses Fontanelles, perquè és un nom adotzenat que es repeteix en totes les terres catalanes i d'altres). Però *Maçanella* en diverses fonts del segle XIII apareix en una variant com ara *Maçarella*; en el *Llib. del Repart.* (ed. Bofarull 82) *Masarella* igual que a un document de 1242,³⁵ *Massarella*, 1240,³⁶ i potser *Maizarella*, 1230.³⁷ Hi ha, doncs, una vacil·lació *r/n* que suggereix una dissimilació *l-ll* donant per una banda *r-ll* i per altra banda *n-ll*. Llavors, la forma primitiva ha d'ésser *Massalella*, que ens porta a veure-hi l'element *massal-* repetit en moltes dotzenes de noms de lloc de la Península provinents de l'àrab i els molts que ja vaig citar;³⁸ ultra *Massalcoreig*, *Massanassa*, *Massalali*; *Massalari* és un tossal molt conegut de Valldigna i s'escau que hi havia també una alqueria *Maxalari* a Mallorca.³⁹ Provenent de l'àrab *manzal* 'hostal'.

El segon component seria el nom aràbic de la divinitat, en variant *illeh*, *élleh*, que apareix en noms com *Fondeguilla*, *Fatarella*, el menorquí *Macarella* i alguns altres.

El nom de Déu hi figura en caràcter ponderatiu o superlatiu, o sigui que *Manzal illeh* significaria literalment 'l'hostal de Déu', i en realitat 'hostal sublim, magnífic'. Vegeu els casos paral·lels de *Macarella*, *Safragell* i algun altre que estudiarem.

Serà doncs el mateix cas el d'*Alcanella*? La forma primitiva d'aquest bé sembla que ha d'ésser *Alcanella*, perquè el canvi d'*Alc* en *Auc* és molt corrent a les Illes (veg. *Alcadena*, *Alcanada*, etc.).

Efectivament, la forma antiga és *Alcanella*: *Alcanela*, 1280, citat com a torrent,⁴⁰ *Alcanila*, 1285, també citat com a torrent,⁴¹ *Alcanella*, alqueria, 1368.⁴²

Aquí, però, el primer element no és tan clar: l'àrab difícilment s'hi presta. Compareu *rabal alcalel*,⁴³ *alcalelalachal* (Cod. Cat.). Doncs, potser *al-*

35. Ramon ROSSELLÓ VAQUER, *Inca i Selva en el segle XIII* (Palma de Mallorca 1978, edició ciclostilada), p. 12.

36. *Ibid.*, p. 9.

37. *Fontes Rerum Balearium*, vol. I, p. 31.

38. Joan COROMINES, *Entre dos llenguatges*, vol. III, pp. 161-162.

39. Ramon ROSSELLÓ VAQUER, *Història de Sant Llorenç des Cardassar. Segles XIII-XVI* (Palma de Mallorca, Gràfiques Miramar, 1978), p. 110.

40. *Fontes Rerum Balearium*, vol. II, pp. 3, 640.

41. *Ibid.*, p. 638.

42. *Ibid.*, vol. III, p. 366.

43. Pròsper BOFARULL I MASCARÓ, *Llibre del Repartiment de Mallorca* (dins *Colec-*